

КОМПОЗИЦІЯ ТА СКЛАДОВІ ІНТЕР'ЄРНИХ ПРОСТОРІВ

студ. Сойма А. Р. гр. А-341

кафедра Дизайну архітектурного середовища

Науковий керівник: д. арх., проф. Василенко О. Б.

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Актуальність. Тема інтер'єру в усі часи була і є невід'ємною науковою частиною архітектури та дизайну, за важливістю не поступаючись зовнішньому (екстер'єрному) обрамленню чи проектуванню конструкцій. У сьогоденні, в умовах стрімкого зростання населення та, відповідно, масового будівництва, важливість організації внутрішніх просторів, не тільки житлових, а й громадських і навіть промислових, важко переоцінити. Адже очевидним є те, що життєдіяльність в умовах неергономічних масштабів та конфігурації, без якісного меблювання, розташування обладнання, оформлення у відповідному стилі, грамотного освітлення та доречної кольорової гами практично неможлива.

Мета. Створити систематичне уявлення про поняття інтер'єру в цілому. Надати покрокове роз'яснення того, як здійснюється облаштування внутрішніх просторів, розтлумачити принципи, засоби його утілення та сприйняття майбутніми користувачами.

Завдання наукового дослідження. Виявити композиційні особливості інтер'єрних просторів. На базі аналізу наукового дослідження визначити роль композиції, виявити її основні складові, визначити їх функціонал, порівняти використання вищевказаних у минулому та сучасному дизайні.

Основна частина. Щоразу, коли йдеться про організацію середовища, доводиться мати справу з тривимірним простором, що за ступенем ізольованості поділяють на замкнуті та відкриті. Як правило, ті простори, що виглядають центричними, геометрично правильними, ритмічно пов'язаними та компактними за розмірами, створюють враження замкнутості, натомість протяжні (або лінійні), складні за планом і силуетом забудови, асиметричні, ті, що направляють спостерігача на динамічний візуальний огляд — викликають враження відкритості.

Естетичний вплив архітектури має безпосередній зв'язок із особливостями емоційного сприйняття людиною двох видів форм — об'ємних і просторових. Умови одночасного огляду просторової форми визначають деякі особливості «інтер'єрного» сприйняття. Перша особливість пов'язана з панорамним

охопленням «форми оболонки», що ніби оточує глядача з усіх сторін — це 5–6 одночасно видимих поверхонь: підлога, стелі, стіни. Другий момент сприйняття проявляється у відчутті «інтер'єрного» масштабу закритих просторів порівняно з відкритими або природними. Третя особливість — у достовірності відчуття форми й фізичних розмірів простору через близькість об'єктів спостереження. Суть четвертої полягає у відчутті кінцевої обмеженості просторової форми. Нею же викликане прагнення уникнути абсолютної замкнутості просторів і встановити візуальні зв'язки з відкритим довкіллям природою.

Загальні композиційні принципи організації простору такі: принцип вільних гнучких зв'язків ізольованих і відкритого просторів; загальний відкритий принцип побудови, що встановлює ступінь впорядкованості, починаючи строгою геометрією та закінчуючи повною свободою, зв'язуючи внутрішній і зовнішній простори єдиним задумом.

Приблизні параметри простору даються об'єктивно: призначенням, архітектурно-планувальним рішенням, значимістю об'єкта. Однак палітра варіантів форми достатня задля пошуків вирішення вже на ескізній стадії та розгляду найрізноманітніших комбінацій дизайн-концепції. Насамперед це стосується коригування — реального чи уявного — конфігурації внутрішніх просторів. Вибір спокійних чи порізаних контурів площин стін, регулярності чи художньої виразності рисунка підлоги дає можливість ще на стадії організації простору скласти в уяві потрібний ефект — урочистості, динамічності або спокійної врівноваженості.

Людський масштаб встановлює елементи, пов'язані за функціональним призначенням напряду з людиною. Це дверні прорізи за їх висотою і шириною, сходи, бар'єри, огороження, ширина проходів і висота меблів. Залежно від прийнятих в інтер'єрах співвідношень цих елементів з реальною людиною, можна створити деяку виражену характеристику людського масштабу. Та найголовніше, що закладається в просторовій композиції, — це обсягові співвідношення мас, які утворюють композицію інтер'єрного простору.

Тут можливі два протилежні за принципом підходи: перший — розміщення переважної більшості об'ємів по периметру простору, коли центральний простір залишається зорозво відкритим; другий — розміщення основної «маси» в центрі. Перший варіант активно використовують у цивільних спорудах, можливості другого прийому застосовують для створення як інтимних так і навпаки, монументальних композицій. Для великих інтер'єрних просторів застосовується прийом розміщення рухомих, напівзамкнених допоміжних просторів, об'єднаних загальною структурою комунікацій.

Композиційна організованість і домірність утворюють наступну підсистему художньої організації.

Домінанти — панівні в цьому ансамблі компоненти, що контрастно вирізняються з навколишнього середовища переліком характеристик — розмірами, формою, кольором і т. д. Зазвичай домінанти і несуть основне художнє навантаження, враження від них складає головний дизайнерський зміст об'єкта в цілому.

Наступними йдуть *акценти* — частини композиції або її елементів, виділені із загального ряду предметів дизайну завдяки особливому вирішенню їх окремих художніх характеристик. Як правило, акценти в просторовій компоновці не поодинокі, а утворюють власну геометричну систему.

Тло або ж *фон* — основна маса поверхонь, що обмежують простір, яка створює в цілому деяке узагальнене уявлення про його об'єм, колорит чи матеріали. Дані елементи формують простір для компонентів композиції, що в майбутньому виділятимуться — акцентів і домінант.

Осі композиції — це умовні лінії, що позначають у структурі інтер'єрного середовища основи взаємодії, поєднання її об'ємів і просторів. Вони можуть бути в просторі, в об'ємі або значеннєво-змістові, тобто дають напрям основним естетичним коливанням в ансамблі, спрямовують увагу глядача.

Темою архітектурного або дизайнерського рішення є композиційно осмислена комбінація призначеннєвих та декоративних форм і засобів, що створюють загалом стійкий зоровий образ того чи іншого твору або його частин. Приклади архітектурних тем — різноманітні ордерні побудови, аркади, складки, куполи; дизайнерських — безліч: використання певного стилю з імітацією архітектурних форм, літературні та етнографічні асоціації (кафе «Коники» в Харкові або «Здоровенькі були» в Києві).

Свою образотворчу тему мають і «малі форми» (меблі, елементи дизайну та обладнання), що наповняють простір простору. Вони можуть нести різне навантаження: від елементів, що ділять простір на окремі частини (перегородки) до утворення поліфункціональних груп елементів, призначених для різних форм діяльності — очікування, відпочинку, розвитку тощо.

Меблі — це група обладнання чи приладдя, призначена для безпосереднього розміщення на ньому або в ньому людей і дрібніших елементів об'єктного наповнення простору. Існує кілька типів класифікації меблів: за призначенням (побутові й спеціальні); за характером розміщення в інтер'єрі (мобільні, стаціонарні і вбудовані); за використаними матеріалами (бетон, деревина, пластик) тощо. У житлових інтер'єрах, значній частині громадських, а також у деяких категоріях

промислових (наприклад, у приміщеннях підприємств точного приладобудування) меблі є найактивнішою складовою композиції інтер'єру.

Найпоширеніші елементи меблів — ті, що безпосередньо контактують із людиною і форма яких задається її антропометричними характеристиками: стільці, крісла, ліжка. Інша найпоширеніша категорія меблів — робочі поверхні, тобто столи. Оскільки вони служать для виконання різноманітних функцій — прийому їжі, роботи з документами або спеціальним обладнанням — форма їх також досить різниться. Третя основна й досить різноманітна категорія — це корпусні меблі: різного роду ємності, полиці й шафи, призначені для зберігання предметів і матеріалів.

Особлива категорія меблів — спеціалізовані меблі для певних категорій людей або специфічних функцій. Так, меблі для дітей багато в чому повторюють звичайні, «дорослі» форми меблів, але пропорційно зменшені відповідно до антропометрії дитини. Інша категорія людей, що вимагає спеціальних меблів, — люди з обмеженням опорно-рухової системи, залежно від ступеню III-I інвалідності.

До обладнання для побутової діяльності стосуються також пральні машини, пилососи, швейні машини й т. д., проте варто зазначити, що користуються ними періодично, і значну частину часу вони залишаються захованими, суттєво не впливаючи на інтер'єр.

Санітарно-технічним вважають те обладнання, яке пов'язане з обслуговуванням біологічних потреб і є частиною домашньої роботи. Санітарно-технічні прилади — ванни, раковини, мийки, унітази, біде — є одним з найбільш консервативних видів обладнання. Через це їх габарити та форма досить строго обмежуються антропометричними характеристиками людини й використовуваними матеріалами — металом і фаянсом, через що залишаються відносно незмінними.

Побутові світильники, призначені для житла, мають дві основні функції: утилітарну — забезпечення всіх процесів життєдіяльності у житловому приміщенні необхідним освітленням, і прикрашальну — як помітні складові композиції інтер'єру.

Сьогодні в житлових і громадських інтер'єрах велике значення має також аудіовізуальне обладнання. Однак переважна більшість сучасних елементів звукового та відео обладнання виконана як закінчений витвір дизайнерського мистецтва, здебільшого контрастні до архітектури меблів.

Світло у створенні середовища є однією з основних складових інтер'єру. Світло може створювати різні відтінки настроїв. Воно може бути похмурим, таємничим, інтимним і розслаблюючим, радісним і заспокійливим, збудливим і

підбадьорливим через прямі асоціації. Усі звичні для людини якості природного освітлення, перенесені в інтер'єр, створюють відчуття природності й спокою, що особливо важливо для робочих приміщень, шкіл, спортивних залів, лікарень, де проводять значну частину часу, ба навіть життя.

Розміри світлових прорізів беруть участь у розкритті об'єму внутрішнього простору. Якщо дверні прорізи пов'язані з розмірами людини й установлюють масштаб простору, світлові прорізи зв'язані зазвичай його висотою та масштабом в цілому. Так, прорізи невеликих розмірів можуть іноді підкреслити грандіозність простору.

Вітраж, співрозмірний стіні, може перетворити самотійний внутрішній простір на частину зовнішнього, за рахунок спричиненої «прозорості» несучих чи огорожуючих конструкцій, й зробити його відносно невеликим.

Колір нерозривно пов'язаний із простором. Культура кольору, урешті решт, є культурою освоєння простору, тому настільки необхідне пізнання феномена цього явища. Колір об'ємно-просторової форми і її фактура також взаємопов'язані. Так як груба фактура переважно зневаджує дію поліхромії, вона передбачає розвиток нюансного багатоколір'я. Гладка фактура узгоджується з контрастнішою поліхромією, оскільки не впливає на її дію. Дзеркальна фактура знижує насиченість кольорів і зменшує кількість помітних відтінків. Будь-яка робота з кольором включає вибір кольорової палітри, що задовольняє естетичні потреби.

При формуванні певного типу середовища великого значення набуває психологічна дія кольору. Кольорові вподобання людей — фіксують рівень розвитку кольорової культури й одночасно здатні змінювати сформовані стереотипи. Проблема кольорових уподобань — предмет уваги архітекторів, дизайнерів, художників.

У ХХІ столітті поліхромія, що ввійшла в конфлікт із геометрією форми, породжує нову кольоропластичну якість. Колористика дизайну й колористика архітектури взаємно збагачуються, що є необхідною й плідною формою співіснування архітектури й дизайну, що створює фундамент кольорового аспекту предметно-просторового середовища. Нескладними перестановками елементів можливо утворювати сотні комбінацій та безліч композицій. Як він вважає, розвиток у пластичних мистецтвах ідеї комбінаторики дає художникові знаряддя універсального характеру, що надає можливість розкрити обдарованість майстра.

Висновки. У представленому науковому дослідженні було детально описано способи сприйняття приміщення в цілому та окремих елементів дизайну зокрема як зі сторони дизайнера та проектувальника, так і з точки зору кінцевого власника або користувача. Попутно в якості доповнення було представлено цитати відомих діячів у вищеназваних сферах, де наочно показано їхній професійний погляд на стан речей та те, як його необхідно вдосконалювати.

Також у роботі було докладно розглянуто та проаналізовано такі аспекти створення повноцінного внутрішнього простору, як конфігурація (форма), масштаби самого приміщення та майбутнього обладнання в ньому, види меблів та оснащення, способи їх розміщення, природне освітлення та колірну гаму; було грамотно перелічено основні підсистеми та категорії складових будь-якого інтер'єру, попутно унаочнюючи реальними прикладами із життя.

Анотація.

Аналізується значення у створенні внутрішнього (інтер'єрного) простору таких складових, як візуальне сприйняття, конфігурація самого приміщення, його масштаб, мебльованість та/або обладнаність, значимість елементів (від великогабаритних до дрібних), що наповнюють той чи інший інтер'єр, природне освітлення приміщення та його колористика. Попутно розписуються основні види та категорії вищеназваних аспектів інтер'єрних просторів.

Summary.

The importance in creating an internal (interior) space of such components as visual perception, the configuration of the room itself, its scale, furniture and/or equipment, the significance of elements (from large to small) that fill this or that interior, natural lighting of the room and its colors. Along the way, the main types and categories of the above-mentioned aspects of interior spaces are described.

ЛІТЕРАТУРА

1. Позднякова Н. П. Принципы и приемы организации городской среды средствами архитектурной пластики / Вестник БГТУ им. В.Г. Шухова 2014, No1.
2. Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. / О. П. Олійник, Л. Р. Гнатюк, В. Г. Чернявський. — К.: НАУ, 2011. — 228 с.: іл.
3. Профессор А.А. Тиц "Основы архитектурной композиции и проектирования", К.: "Вища школа", 1976. 255 с., іл.
4. Johannes Itten GESTALTUNG UND FORMENLEHRE Vorkurs am Bauhaus und spaeter © 1963 und 1975 by Verlagsgruppe Dornier GmbH, Stuttgart Перевод с немецкого и предисловие Л. Монаховой Художник издания Д.Аронов © Издатель Д. Аронов, 2001, 138 с., іл.

5. Колірний тест Люшера [електронне джерело] — код доступу: http://psychologis.com.ua/cvetovoy_test_lyushera.html (дата звернення 17.03.2023).
6. Що таке пропедевтичний курс? [електронне джерело] — код доступу: <https://ua.thpanorama.com/articles/cultura-general/qu-es-un-curso-propedutico.html> (дата звернення 17.03.2023).

УДК 72.01

ПРИНЦИПИ ОФОРМЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ В СТИЛІ МІНІМАЛІЗМ

студ. Курило А.С. гр. А-341

кафедра Дизайну архітектурного середовища

Науковий керівник: д. арх. проф. Василенко О.Б.

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Актуальність дослідження. Стиль мінімалізму є одним з найпопулярніших та найрозповсюдженіших стилів сучасного інтер'єру. Цей стиль, що спрямований на мінімізацію деталей та максимальну функціональність, дозволяє створити стильний, сучасний та комфортний інтер'єр. Проте, оформлення приміщень в стилі мінімалізму вимагає дотримання певних принципів та правил, щоб створити гармонійний та зручний для життя інтер'єр. Оскільки мінімалізм є популярним стилем серед дизайнерів, архітекторів та простих людей, дослідження принципів та правил оформлення інтер'єру в стилі мінімалізму є актуальним та важливим для практичного застосування.

Стан проблеми. Принципи оформлення інтер'єру в стилі мінімалізм є досить популярними серед багатьох людей, оскільки цей стиль дозволяє створювати просторі та функціональні приміщення з мінімальним набором декоративних елементів. Однак, не дивлячись на те, що мінімалізм здається простим у виконанні, він має свої складнощі.

Однією з основних проблем при оформленні інтер'єру в стилі мінімалізм є те, що він може стати занадто суворою та холодним. Недостатнє використання кольорів та декору може призвести до відчуття незатишку та відсутності комфорту. Також, мінімалістичний стиль може вимагати більш обмеженого вибору меблів та декору, що може бути проблемою для тих, хто любить багато різноманітності.